MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tas-27 ta' Jannar, 2005

Citazzjoni Numru. 1365/2002

Claire Marie Webster gia' Castillo

vs

Roderick Castillo u d-Direttur tar-Registru Pubbliku
Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 29 ta' Novembru 2002 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-attrici u l-konvenut izzewgu fl-ewwel (1) ta' Awissu tas-sena 2001, fir-Registru Pubbliku, u cioe' ftit zmien wara li saru jafu lil xulxin;

Illi dan iz-zwieg gie skritt fir-registri tar-Registru Pubbliku bhala Att taz-Zwieg Numru 1199 tas-sena 2001;

Illi l-kunsens tal-kontendenti kien ivvizjat ukoll b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghhom;

Illi l-kunsens inghata bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew ghad-dritt ghall-att taz-zwieg;

Illi l-istess attrici talbet lil din il-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara z-zwieg kuntratt bejn il-kontendenti fl-ewwel ta' Awissu 2001 bhala null u bla effett ghal kull fini w effet tal-ligi;

2. Tordna lill-konvenut Direttur tar-Registru Pubbliku jannota tali nullita' tal-Att taz-Zwieg numru 1199 tas-sena 2001;

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li jibqa minn issa ingunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-attrici, il-lista tax-xhieda u l-elenku tad-dokumenti a fol. 3 u fol. 4 tal-process.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat id-digriet tal-affidavit moghti fit-28 ta' Frar 2003 fejn il-Qorti pprefiggiet lill-attur tlettin (30) gurnata sabiex jipprezentaw il-provi kollha li jistghu permezz tal-procedura tal-affidavit.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenut id-Direttur tar-Registru Pubbliku datata 24 ta' Marzu 2003, a fol. 14 fejn ecceppixxa bir-rispett:-

1. Illi huwa mhux edott mill-fatti kif allegati fic-citazzjoni u ghalhekk jirrimetti ruhu ghall-provi dwar it-talbiet ghall-gudizzju ta' din l-Onorabbli Qorti;

2. Illi fi kwalunkwe kaz it-tibdil rikjest fl-Att taz-Zwieg numru 1199 tas-sena 2001 m' huwiex attribwibbli ghal xi

nuqqas tal-esponent li ghaldaqstant m' ghandux jigi soggett ghall-ispejjez tal-istanti;

3. Illi salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenut Direttur Registru Pubbliku u l-lista tax-xhieda a fol. 15 u fol. 16 tal-process.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenut Roderick Castillo, datata 26 ta' Marzu 2003, a fol. 18 tal-process, fejn ecepixxa bir-rispett:-

1. Illi filwaqt li hemm qbil li hemm ragunijiet sufficjenti skond il-Ligi li jirrendu z-zweig ta' bejn l-attrici u l-konvenut Roderick Castillo wiehed null u minghajr ebda effett fil-Ligi, izda dan pero' minhabba ragunijiet unikament u esklussivament imputabbli lill-attrici u liema ragunijiet ma huma bl-ebda mod attribwibbli lill-konvenut Roderick Castillo, li allura m' ghandu jsofri ebda spejjez;

2. Illi salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenut Roderick Castillo u l-lista tax-xhieda a fol. 19 tal-process.

Rat il-verbal datat 2 ta' April 2003, fejn inghata digriet affidavit tal-partijiet b' terminu ta' 40 gurnata.

Rat in-nota tal-attrici Claire Webster datata 9 ta' Mejju 2003, a fol. 23, li permezz taghha prezentat l-affidavit taghha u ta' ommha Mary Webster.

Rat in-nota tal-konvenut Roderick Castillo, datat 6 ta' Gunju 2003, a fol. 29, li permezz taghha prezenta l-affidavit tieghu, ta' ommu Rose Castillo u ta' missieru Richard Castillo.

Rat in-nota tal-attrici Claire Webster, datata 13 ta' Gunju 2003, a fol. 40 li permezz taghha rriservat l-kontro-ezamijiet ghax-xhieda migjuba mill-konvenut bil-mezz tal-affidavit.

Rat il-verbal datat 18 ta' Gunju 2003.

Rat ir-rikors tal-attrici Claire Marie Webster, datat 1 ta' Lulju 2003, a fol. 50, fejn talbet bir-rispett sabiex din il-Qorti permezz ta' Assistent Gudizzjarju tiffissa seduta fil-mori tad-differiment, ghall-kontro-ezami tal-affidavit prodotti mill-konvenut u dan skond dawk il-provvedimenti li din il-Qorti jidrilha xierqa w opportuni.

Rat id-digriet datat 2 ta' Lulju 2003, fejn il-Qorti nominat lil Dr. Paul Farrugia sabiex jiffissa seduta ghall-kontro-ezamijiet relattivi w ordnat in-notifika ta' dan id-digriet lill-istess Assistent Gudizzjarju a spejjez attrici.

Rat in-nota tad-Direttur tar-Registru Pubbliku, datata 9 ta' Lulju 2003, a fol. 53, li permezz taghha rriserva l-kontro-ezamijiet tax-xhieda moghtija permezz tal-affidavit.

Rat il-verbali datati 29 ta' Ottubru 2003 u 7 ta' Jannar 2004.

Rat is-seduta mizmuma quddiem l-Assistent Gudizzjarju Dr. Paul Farrugia fit-22 ta' Jannar 2004.

Rat il-verbal datat 27 ta' Jannar 2004, fejn id-difensuri tal-partijiet ddikjaraw li l-provi jinsabu konkluzi. Id-difensuri rrimettew ruhhom ghall-provi migbura u l-kawza giet differita ghas-sentenza ghas-27 ta' Jannar 2005.

Rat il-provi kollha prodotti.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(I) PROVI PRODOTTI.

Rat l-affidavit tal-attrici **Claire Marie Webster** minn fol. 26 sa fol. 28 u ta' ommha **Mary Webster** a fol. 24 u fol. 25 li gew prezentati permezz ta' nota datata 9 ta' Mejju 2003. Rat ukoll l-affidavit tal-konvenut **Roderick Castillo** minn

fol. 30 sa fol. 34, ta' ommu **Rose Castillo** minn fol. 35 sa fol. 37 u ta' missieru **Richard Castillo** a fol. 38 u fol. 39.

(II) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attrici qed tibbaza t-talba taghha abbazi tal-**artikolu 19 (1) (a), (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligjiet ta' Malta.**

Illi jinghad fl-ewwel lok li ghalkemm ma sartix opposizzjoni ghall-annullament ta' dan iz-zwieg *da parte* tal-konvenut Roderick Castillo, xorta din il-Qorti ghandha tezamina jekk it-talba attrici hijiex legalment fondata, u dan ghaliex l-istatut taz-zwieg huwa l-bazi li fuqu hija mibnija s-socjeta' nostrali u dan huwa ta' ordni pubbliku.

Illi l-Qorti sejra tghaddi biex tezamina n-nullita' taz-zwieg *o meno* taht dawn l-artikoli separatament, u fl-ewwel lok, taht **l-artikolu 19 (1) (a) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** li jghid illi z-zwieg ikun null jekk il-kunsens inkiseb bi vjolenza, sew fizika sew morali, jew biza'.

Illi din il-Qorti fil-kawza fl-ismijiet **"Lorenza *sive* Laura Muscat xebba Borg vs Av. Dr. Paul Micallef u P.L. John Privitera noe."** (Prim'Awla - 17 ta' Frar 1988), qalet illi sabiex zwieg ikun invalidat fuq din il-premessa, u cjoe' **artikolu 19 (1) (a)**, il-biza' jrid jkun ta' certu gravita', pero' jista' jkun assolut jew relattiv. Il-biza' tkun assoluta meta tkun tant gravi illi ggieghel bniedem normali jibza' tant illi jidhol fiz-zwieg kontra l-volonta` tieghu. Ezempji ta' dan hu meta jkun hemm theddid ta' qtil. Il-biza' tkun relattiva meta tkun tali li jekk imposta fuq persuna timida jirrizulta f'biza' li hija relattivament gravi u dan ghaliex kollox jiddependi fuq il-karattru tal-istess persuna.

Illi fil-kaz **"Tanya Curmi vs Charles Curmi**, (Prim' Awla tal-Qorti Civili deciza fit-18 ta' Mejju 1988), il-Qorti qalet illi *"in order to be considered as a vice of consent, regard must be had not only to the gravity of such fear, but also to the character and condition of the person subjected to the fear".*

Illi pero', kif isostnu l-awturi ***L. Wrenn***, u **Brown R.** *"there must also be some objective gravity that is at least prudently feared."* Ghalkemm wiehed irid iqis biza' b'mod soggettiv, ma jistax jigi minsi l-aspett oggettiv tal-gravita' tal-biza' li dejjem fl-ahhar mill-ahhar ghandu jittiehed bhala test decisiv.

Illi sabiex wiehed jasal ghal definizzjoni ta' biza' xieraq li wiehed jirreferi ghal dak li gie msemmi fid-decizjoni **"Mary Lourdes Spiteri vs Christian *sive* Cristino Spiteri",** P.A. (F.D.) fis-6 ta' Lulju 1993), fejn il-Qorti qalet hekk:-

"Ghal dak li jirrigwarda l-biza' din tista' tigi definita fi trepidazzjoni jew eccitament kbir fil-mohh li jigi kawzat minn xi ncident jew haga kemm ta' dak il-hin, kemm minn haga li tista' tigri fil-futur. Dan it-tahwid fil-mohh irid ikun tali li jaffettwa l-mohh ta' min qieghed jaghti l-kunsens u li jaghtih biex jevita dak li qieghed jigrilu jew dak li jista' jigrilu".

Illi fil-kawza **"Josephine Drew xebba Cutajar vs Dr. Thomas Abela u P.L. Charles Vassallo noe."** (P.A. (F.D.) fit-12 ta' Marzu 1992), il-Qorti ddefiniet biza' bhala *"dik l-offiza li titwettaq kontra l-liberta', hekk li, precizament minhabba din il-biza', 'quis cogatur ad contrahendum matrimonium".*

Illi fis-sentenza **"Mary mart Gaetano Bilocca vs Gaetano Bilocca",** (P.A. (F.D. – 16 ta' Mejju 1990) il-Qorti qalet illi biza' hija *"the effect, which force, whether physical or moral, induces in the mind of the future spouse".*

Illi l-istess inghad fil-kawza **"Joseph D'Ugo vs Rita D'Ugo"** (P.A. (F.D.) – 28 ta' Gunju 1994), fejn il-Qorti qalet hekk:-

"Il-biza' tirrizulta minn tliet elementi. Fl-ewwel lok, trid tkun gravi; fit-tieni lok, il-persuna li qed jezercitaha jrid ikun kapaci, presumevolment li jesegwixxi dak li qed jhedded li jaghmel; u fit-tielet lok, il-biza' trid tkun il-mottiv principali

ghaliex il-persuna tasal li tizzewweg, biex tevita l-konsegwenzi tat-theddid".

Illi l-attrici ssemmi **artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** li jipprovdi li zwieg ikun null jekk *"vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg"*.

Illi b'difett serju ta' diskrezzjoni, il-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' mmaturita' li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku. Li kieku l-legislatur irrikjeda maturita' shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' *discretio judicii* hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita' ta' parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u xjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg.

Illi kif jispjega ***Bersini***, id-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti u interdipendenti:-

"la piena avvertenza e il deliberato consenso….La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturita' di giudizio e la maturita' affettiva…. La maturita' di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all'atto da compiere, agli oblighi essenziali da assumersi e ai doveri cognugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturita' affettiva comporta generalmente quella adequata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotivita' che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volonta' e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo cosi' una mancanza di consenso libero (immaturita' affettiva) e ponderato (immaturita' di giudizio)" ***(Bersini. F.,*** **Il Diritto Canonico Matrimoniale (Torino, 1994)**, p. 97.)

Illi l-istess awtur ikompli jispjega li *"e necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazzione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l'eta prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrare, per qualsiasi motivo, la capacita' intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravemente alterata o ad dirittura mancante, si dovra' ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio. "……..se il soggetto non e' in grado di superare (i) condizionamenti interiori, allora si dira' che la scelta di lui non e stata libera; In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe' col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa' coniugale, sia nei rigwardi dell' altra parte sia nei rigwardi della parole"* ***(Pompedda, MF.,*** **Incapacita' di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento (Bologna, 1991)**, pp. 231, 233).

Illi l-awtur ***Viladrich*** jispjega li:-

"The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring" **(*Viladrich, P.J.*, Matrimonial Consent in Code of Cannon Law Annotated (Montreal, 1993*)***, *p. 686).*

Illi l-attrici bbazat t-talba taghha anke' fuq l-**artikolu 19 (1) (f)** li min-naha l-ohra jipprovdi li z-zwieg ikun null:-

*“**(f)** “jekk il-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta’ xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg”.*

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza **“Nicolai Balzan vs Simone Cremona”** minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta’ Marzu 2000) **u “Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri”** (P.A. (RCP) 27 ta’ Frar 2001) u a skans ta’ ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza **“Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe”** (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta’ Novembru 1999) gie ritenut illi:-

“Fl-interpretazzjoni ta’ dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex neccesarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta’ xi parti fil-perjodu mmedjatament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens”.

Illi tal-istess portata hija s-sentenza **“Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro”** (P.A. (RCP) 1 ta’ Frar 2001); **“Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano nomine”** (P.A. (RCP) 8 ta’ Novembru 2000); **“Carmen El Shimi gja Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi”** (P.A. (NA) 20 ta’ Gunju 2000); **“Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim”** (P.A. (NA) 31 ta’ Mejju 2000); **“Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli”** (P.A. (RCP) 4 ta’ April 2000) u **“Albert Grech vs Josette Grech”** (P.A. (RCP) 30 ta’ April 2002 Cit Nru 793/01/RCP), u **“Joseph Mizzi vs Pauline Mizzi”** (P.A. (RCP) 1 t’Ottubru 2002 Cit Nru 50/02/RCP) u hafna ohrajn li din il-Qorti taghmel referenza ghalihom.

(III) <u>APPREZZAMENT TAL-PROVI.</u>

Illi l-partijiet izzewgu civilment fl-1 ta’ Awissu 2001 u jidher car li mir-rakkont taz-zewg partijiet li huma zzewgu lill

xulxin biss bhala esperjenza ta' avventura, specjalment meta jidher car li fil-mument li huma taw il-kunsens taghhom lil xulxin il-partijiet kienu qed jesperimentaw bid-droga.

Illi fil-fatt l-attrici stess tghid li *"f'dak iz-zmien kemm jiena u kemm Roderick konna ghaddejjin minn zminijiet difficli hafna u kellna problema serja t-tnejn li ahna".*

Illi fil-fatt l-istess attrici tiddiskrivi kif wasslet Ii tiehu d-decizjoni Ii tizzewweg lill-konvenut u a fol. 26 tal-process tghid hekk:-

"Darba fost l-ohrajn jiena u Roderick minghajr ebda preparazzjoni ta' xejn iddecidejna li naghmlu wahda minn tagha u nizzewgu. L-iskop li nizzewgu kienet sempliciment avventura bhal kull avventura ohra li konna nivvintaw f'dak iz-zmien imwiegher li minnu konna ghaddejjin. Fil-fatt, Roderick kien qalli li jekk ma nizzewgux, huwa ma' kienx se jhallini niltaqa' ma' ommi".

Illi l-konvenut jikkonferma dan l-istat ta' fatt li l-istess partijiet kienu ghaddejjin minnu, izda jzied ukoll jghid li dak li spingieh sabiex jizzewweg lill-attrici kien sabiex skond huwa ma' jhallhiex lill-genituri rispettivi tal-parijiet jindahhlu lilu u lill-attrici, u dan peress li jidher li z-zewg settijet ta' genituri kienu qed jopponu l-istil ta' hajja taz-zewg partijiet u l-konvivenza taghhom. Minkejja dan li l-istess konvenut jghid – ftit wara huwa jghid li zzewweg lill-attrici anke biex jikkuntenta lill-attrici ghaliex skond huwa kienet sforzatu sabiex jaghmel dan il-pass.

Illi jidher car li l-partijiet lanqas remottament ma kienu fehmu xi jfisser kunsens validu taz-zwieg, u fil-verita' kemm minhabba l-immaturita' gravi taghhom u wkoll minhabba l-problemi serji li kienu dahhlu fihom, f'dak il-mument tal-hajja taghhom huma ma kellhomx lanqas il-fakultajiet diskrezzjonali necessarji sabiex jaghtu l-kunens liberalment ghall-ghaqda taz-zwieg – ghalihom kollox kien semplici avventura – kollox suggett anke ghall-kondizzjoni u l-animu li kienu qed jghixu fih – fejn kienu litteralment qed jaharbu milli jiffacjaw ir-realta' bla ma kienu qed

jifhmu x'qed jaghmlu – hlief li kienu qed jisfidaw lil kulhadd, anke lill-genituri taghhom stess. Fil-fatt hadd mill-familji rispettivi taghhom ma' kien jaf li zzewgu u ma' saru l-ebda preparamenti ta' xejn u ma kienet l-ebda sorpriza li l-istess partijiet ghexu biss ftit xhur flimkien u wara r-relazzjoni taghhom, kienet ta' liema natura kienet spiccat ghal kollox. F'dan il-kuntest it-talba attrici ghandha tigi milqugha abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi fuq l-ammisjoni tal-konvenut Richard Castillo, u filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet kollha tal-konvenut id-Direttur tar-Registru Pubbliku biss in kwantu l-istess huma b'xi mod inkompattibli ma' dak hawn deciz, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara z-zwieg kuntratt bejn il-kontendenti fl-ewwel ta' Awissu 2001 bhala null u bla effett ghal kull fini w effet tal-ligi u dan *stante* li l-kunsens taz-zewg partijiet kien vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta;**

2. Tordna lill-konvenut Direttur tar-Registru Pubbliku jannota tali nullita' tal-Att taz-Zwieg numru 1199 tas-sena 2001;

BI-ispejjez inkluzi dawk tad-Direttur tar-Registru Pubbliku jinqasmu bin-nofs bejn l-attrici u l-konvenut Roderick Castillo.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------